

Terhi Koulumies kok ym.

Kirjallinen kysymys syyhy-lääkkeiden saatavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Syyhy leviää Suomessa nopeasti ja paikoittain sen suhteen voidaan puhua jo epidemiasta. Syyhypunkki on pieni hämähäkkieläinen, joka kaivaa käytäviä ihmisen ihon alle ja munii niihin päivit-täin. Uudet syyhypunkit vaeltavat ajoittain ihon päälläkin, jolloin ne voivat siirtyä uusiin isäntiin paitsi kosketuksesta, myös vaikkapa tekstiilien kautta. Normaalisti syyhypunkkeja on ihmisessä kerrallaan alle sata, mutta pitkittyneissä ja vaikeissa tapauksissa jopa miljoonia.

Ennen syyhypunkin häätämiseen tehosi apteekista käsikauppatavarana saatava permetriinivoide, mutta nykyisin aggressiivisesti leviävä punkkikanta vaikuttaa kehittyneen sille vastustuskykyiseksi.

Syyhyn leviämistä on vaikea hillitä Suomessa, koska meillä ei ole siihen saatavilla yhtä paljon toimivia lääkkeitä kuin muissa maissa. Osa suomalaisista onkin siksi käynyt ostamassa syyhyyn tehoavaa käsikauppatuotetta bentsyylibentsoaatti-voidetta Tukholmasta tai Tallinnasta. Matkal-laan he ovat saattaneet kuitenkin levittää syyhyä muihinkin. Huonolla tuurilla syyhypunkki voi tarttua uuteen isäntään jopa jo siitä, että istuu samalle tuolille, jossa on aiemmin istunut joku syy-hystä kärsivä. Lisäksi on ylipäättään kohtuutonta, että Suomesta täytyy matkustaa ulkomaille saa-dakseen apua tämän loisen häätämiseen.

Bentsyylibentsoaattia myydään kyllä Suomessakin, mutta vain hevosille tuotenimellä Bionix, eikä sillä ole myyntilupaa ihmisille. Käytännössä moni suomalainen joutuu tätä eläinlääkettä käyttämään, koska sen ihmisversiota ei ole saatavilla.

Osassa muita maita syyhyyn on myynnissä monien tehokkaana pitämä Spregal Spray (Esdepal-lethrine & Piperonyl butoxyde), mutta Suomessa sitä ei myydä.

Malationi on perinteisesti syyhyyn maailmalla käytettävä lääkeliuos. Sitäkään ei käytetä Suomes-sa. Aiemmin sitä kyllä oli meillä myynnissä Prioderm-lioksena, mutta se on poistettu markkinoil-ta.

Vielä 1990-luvulla syyhyä hoidettiin Suomessa onnistuneesti heksisidillä eli Desintan-liuksella. Nykyään sitä ei enää saa, vaan se on poistettu myynnistä.

Nykyään syyhyä hoidetaan Suomessa käytännössä yhdistämällä syötävät ivermektiinitabletit voi-teluun apteekeissa sekoitettavalla rikkivaseliinilla. Nämä molemmat lääkkeet vaativat lääkäri-

Kirjallinen kysymys KK 41/2024 vp

käynnin ja reseptin, mikä rajoittaa toimivan syyhyhoidon saatavuutta merkittävästi ja on luultavasti yksi pääasiallinen syy epidemiaan.

Syyhyn hoito pitäisi aloittaa mahdollisimman nopeasti, kun tartunta on havaittu. Ajan varaaminen ja sen hidas saaminen perusterveydenhuollosta viivästyttää hoidon aloittamista jo sinällään, minkä lisäksi syyhyä ei edes usein tunnisteta perusterveydenhuollossa, vaan se sekoitetaan esimerkiksi atooppiseen ihoon. Jos ihminen sitten yrittää ensin hoitaa syyhyä virheellisesti kortisonivoiteella, tulee paitsi levittäneeksi syyhyä jatkuvasti muille, myös hankaloittaneeksi siitä eroonpääsyä. Kortisonin aiemman käytön on nimittäin havaittu voivan estää syyhyvoiteen tehoa.

Ivermektiinin ohella toimivaksi syyhylääkkeeksi on todettu suun kautta otettava lampaiden ja koirien syyhylääke moksidektiini. Sen etu on erityisesti sen pitkävaikutteisuus, minkä lisäksi sitä saattaisi riittää vain yksi annos. Sitäkään ei kuitenkaan ole Suomessa saatavilla syyhyyn ihmisille.

Eräässä tutkimuksessa todettiin muurahaismyrkkynäkin käytettävän spinosadin olevan toimiva syyhyyn. Sitä käytetäänkin siihen tarkoitukseen Yhdysvalloissa. Suomessa sitä ei ole saatavilla ihmisille syyhyn hoitoon.

Monet syyhylääkkeet ovat hyönteisten hermomyrkkyjä, jotka imeytyvät ihon läpi siinä eläviin punkkeihin. Internetin keskusteluketjujen perusteella näyttäisi siltä, että jotkut suomalaiset ovat jopa suihkuttaneet itseänsä pitkävaikutteisella Raidilla päästäkseen eroon pitkittyneestä syyhystä. Se voi olla erittäin vaarallista ja on kauhistuttavaa, että joku joutuu turvautumaan sellaiseen epätoivoiseen tekoon Suomessa.

On kohtuutonta, että Suomessa ei ole saatavilla lääkkeitä syyhyyn samalla lailla kuin muissa maissa. Huonosti hoidettu syyhy muodostaa levitessään merkittävän kustannuksen terveydenhuoltojärjestelmälle ja on myös valtava taakka ihmisille.

Suomen ihotautilääkäriyhdistyksen puheenjohtaja on esittänyt toiveen, että Suomessa kalliisti hinnoitellulle ivermektiinille saataisiin Kela-korvattavuus ja että kaikkien syyhylääkkeiden hinnat saataisiin matalammiksi, jotta hoito olisi taloudellisesti kaikkien saatavilla.

Vähintään yhtä tärkeää olisi mielestäni toimivien syyhylääkkeiden tuominen Suomen markkinoille. Syyhylääkkeiden pitäisi myös olla saatavilla käsikauppatuotteina ilman reseptiä. Vain pienellä osalla tartunnan saaneista on mahdollisuus päästä syyhyn tunnistamiseen ja hoitoon erikoistuneen erikoislääkärin vastaanotolle. Syyhylääkkeiden pitäminen reseptin takana johtaa syyhyn leviämiseen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta muissa maissa käytössä olevat syyhylääkkeet tuodaan pikaisesti myös suomalaisten saataville?

Kirjallinen kysymys KK 41/2024 vp

Helsingissä 23.2.2024

Terhi Koulumies kok
Mia Laiho kok
Hilkka Kemppi kesk
Ritva Elomaa ps
Päivi Räsänen kd